

Zdravica jubilantovi

Keď sa raz budú písať dejiny historickej archeológie, už dnes vieme, že v nich bude mať svoje nezastupiteľné miesto aj náš jubilant dr. Belo Polla, CSc., ktorý sa tohto roku dožil svojich sedemdesiatín (nar. 12. 4. 1917 v Humennom). Pri vzácnom životnom jubileu nám nevdojak prichádza zamyslieť sa nad životom, skôr determinujúcimi činiteľmi jeho životnej dráhy, ktoré aj keď stali mimo neho neboli len „hračkou osudu“. Rodinné prostredie poskytlo mu prvý nepriamy dotyk s archeológiou; otec, ktorý sa v roku 1895 prisťahoval z Talianska, bol remeselník — kamenár, no po matke vyrástal v prostredí hrnčiarskych remeselníkov. Ako bývalo vtedy zvykom, v remese vypomáhal, skúšal narábať s hlinou, avšak remeslo „nededil“. Po gymnaziálnych štúdiách (1929—1937) sa rozhodol pokračovať v štúdiu na Fi-

lozofickej fakulte UK v Bratislave, odbor slovenčina — dejepis. Po ukončení mladé roky jeho vedeckej dráhy a literárnej produkcie sú poznačené archívnu službou. V rámci nej venoval sa problematike slovenského národného hnutia 19. storočia. Svojou invenciou a príznačnou usilovnosťou prispel k rozúzlenu historických záhad a v obrane národnej individuality. Povojnové roky znamenali veľké zmeny, a to aj v samom živote jubilanta. Trpkosti vystriedala radosť. Nové zamestnanie, láska k rodnej zemi a vnútorná potreba hlbšieho poznania hodnôt, ich sprostredkovania širšiemu svetu oživilí aj potrebu „uvedomiť si seba samého“. Nuž rozhodol sa pre archeológiu. Ako historik pokúsil sa o uvedenie historickej archeológie v rámci potrieb, ktoré vtedy táto spoločenská disciplína samoučelne ponúkala. Od samého začiatku snažil sa jej vtlačiť pečať istej profesionality a autonómnosti. V krátkom pohľade tu nemožno vyrátať vynaložené úsilie, ktorým vytvoril a neskôr spoluvytváral podmienky dnešného stavu. Dosiahnutie vytýčeného cieľa iste hreje každého človeka. Ale za tým sa skrýva neúnavná práca, často na úkor svojho voľného času, niekedy aj s vlastnými hmotnými obeťami a zriedkakedy kalkulovaním čo i len morálnej odmeny. Jubilantove zásluhy a kvality vytryskli z lásky k tomu najbližšiemu okolo seba, a zvlášť sú poznamenané službou pre kultúrny rozvoj rodného kraja. Tu osobitne treba sa dotknúť a vysoko hodnotiť jeho výskumnú a prieskumnú činnosť. Stačí len znova pripomenúť významnejšie a dlhodobejšie výskumy v Zalužanoch (Nemešany) na Spiši, v Kežmarku, v Bratislave alebo v Košiciach-Krásnej nad Hornádom. Všetky boli širokej odbornej verejnosti monograficky sprístupnené. Aj keď svoju vedeckú a publikačnú činnosť na poli archeológie začal v mužných rokoch, pomerne neskoro (skoro 40ročný), predsa však kvantitatívne ale aj kvalitatívne dosiahla výsledky hodné pozornosti. V rozličných odborných, ale aj všeobecne kultúrnych časopisoch uverejnil množstvo článkov, referátov, kritik a re-

cenzií (dielo hodnotené už pri predošlých jeho jubileách a dnes dosahuje teser 400 položiek), svedčiacich o šírke jeho záujmu, ale aj o systematickom sledovaní domácej i zahraničnej produkcie. Veľkú časť seba zanechal i v rezorte slovenského muzejníctva, predovšetkým na pôde Slovenského národného múzea v Bratislave, v službách ktorého pracoval jedno štvrtstoročie (od roku 1960). Redigoval „Zborník Slovenského národného múzea — História“ ako aj edíciu „Fontes SNM“. Mnoho svojich ideí prenechal svojim spolupracovníkom a predovšetkým žiakom. Integročné snahy prejavuje dodnes v úzkej spolupráci predovšetkým s moravskými, ale aj českými archeológmi. Svojím plodným životom, svojím „rozdávaním sa“, chtiac-nehtiac mladšej generácii archeologickej obce priam vnucuje ísť dopredu, pracovať, mať odvahu a podnikáť v tom najlepšom slova zmysle, radovať sa i trpieť, ale nevzdávať sa. Veriť si a veriť aj iným, aby sme v spojení s nimi našli a pocítili zmysel seba v kolektíve a práci.

V skromnom medailóniku nechceli sme, ale ani nemohli sme sa dotknúť jeho mnohostrannej činnosti. Chceme ale vyjadriť nášmu jubilantovi vďačnosť a želanie dostatku zdravia i tvorivých síl pri jeho sedemdesiatke. Prijmite ho úprimne od všetkých tých, ktorým ste nezištne pomáhali svojimi skúsenosťami a vedomosťami.

MICHAL SLIVKA

Životné jubileum PhDr. Vladimíra Nekudu, CSc.

Pri okruhlom a vzácnom životnom jubileu nášho oslávenca PhDr. Vladimíra Nekudu, CSc.*) uplynie i tridsať rokov našej spoločnej práce na poli múzejnom i na poli bádania v oblasti historickej archeológie. Práve toto bolo mi impulzom, aby som, ako jeden z jeho blízkych spolupracovníkov zo Slovenska, napísal zdravicu na oslavu šesťdesiatin V. Nekudu.

Dnes už môžeme smelo povedať, že náš jubilant patrí k priekopníkom a zakladateľom novej historickej disciplíny — historickej archeológie nielen na Morave, ale u nás vôbec. Jej základy začali sa klásť v päťdesiatych rokoch. Ťažko si predstaviť bádanie i terenné výskumy v oblasti historickej archeológie v ČSSR bez práce a výskumov V. Nekudu. Už jeho vysokoškolské štúdium ho predurčovalo na túto úlohu (študoval históriu, latinu a klasickú archeológiu), ktoré ukončil druhou štátnou skúškou v r. 1951. Doktorátu z filozófie dosiahol r. 1952.

Po krátkom intermezzu stredoškolského profesora prešiel r. 1959 do Moravského múzea v Brne. Tu začal pracovať v Historickoarcheologickom oddelení, ktoré od 1. 7. 1959 aj vedie. Dal tomuto oddeleniu novú náplň a snažil sa vytvoriť také podmienky pre prácu v tomto oddelení, aby sa ono zameralo predovšetkým na problematiku historickej archeológie. Ale tak, ako na Slovensku, nie vždy boli ideálne podmienky a porozumenie pre túto novú vedeckú disciplínu, tak tomu bolo aj v Moravskom múzeu. I napriek tomu, že úlohy historickej archeológie boli a sú v súlade s požiadavkami a s úlohami marxistickej historiografie, musel aj V. Nekuda, ako vedúci oddelenia, najmä v prvej polovici sedemdesiatych rokov prekonávať mnohé organizačné a štrukturálne ťažkosti.

Nekuda skúsený odborník, archeológ, historik i múzejník, ktorý medzitým roku 1964 dosiahol vedeckú hodnosť kandidáta historických vied na UK v Prahe, nedal sa odradiť ťažkosťami. Svojou vedecko-výskumnou, publikačnou, organizátorskou i redaktorskou prácou dokázal oprávnenosť, ba nutnosť, existencie tohto oddelenia v Moravskom múzeu v Brne. Dnes nikto nepochybuje o tom, že i tu vyhrala nová vedecká historická disciplína — historická archeológia.